

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelle 2024

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2024 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 12.5.2025 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 2.6.2025 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksensä arviointikertomukseen seuraavaa:

Vuonna 2024 valtuuston asettamista 45 sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Tavoitteiden tilinpäätösraportoinnin mukaan näistä 3 toteutui täysin, 5 osittain ja 3 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta muutoin, paitsi se kiinnitti huomiota kaikkia toimialoja koskevan tavoitteen 5.1 ja kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevan tavoitteen 18.1 toteutumiseen. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimialan alaista toimintaa koskien tarkastuslautakunta huomautti myös, että kahtena peräkkäisenä vuonna toteutumatta ovat jääneet maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulotavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite. Tämä johtuu vaikeasta suhdannetilanteesta. Esimerkiksi pientaloasuntojen valmistumismäärä on suhdanteisiin nähden arvioitu liian optimistiseksi.

Toimiala suunnittelee toimintaansa pyrkien omalta osaltaan tukemaan kasvua esimerkiksi infra-rakentamisella. Pientaloasuntojen osalta rakentamisen vilkastumista ollaan valmiita tukemaan myös rakennusvalvonnan prosesseilla.

Sitova tavoite 5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia

Sitova tavoite 5.1 on kaikkia toimialoja koskeva tavoite. Kaupunkiympäristön toimialalla hankeyhteistyötä tehdään laaja-alaisesti ja vakiintuneella toimintamallilla.

Käytössä on Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen VAKE:n kaikki toimialat kattava maankäytön ja kiinteistöjen hankeyhteistyömalli. Hankeyhteistyöryhmässä ovat mukana VAKE:n kaikki toimialajohtajat ja tilakeskuspäällikkö, ja kaupungin puolelta mukana ovat kaupunkiympäristön toimialalta kiinteistöjohtaja, kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikön edustajia sekä asemakaavapäällikkö, ja lisäksi mukana on konsernijohtoon ja elinvoiman toimialalta konsernipalvelujohtaja.

Lisäksi kaupungin sisäinen hankevalmistelun ohjausryhmä, HVA-ohjausryhmä, käy säännöllisesti läpi yhteistyöasioita kaupungin näkökulmasta. Se esimerkiksi seuraa sopimustilannetta ja etsii keinoja ongelmakohtien ratkaisemiseksi. HVA-ohjausryhmään kuuluvat muun muassa kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja, kiinteistöjohtaja sekä konsernijohtoon ja elinvoiman toimialan konsernipalvelujohtaja.

Yksityisten sote-hankkeiden prosessia on tarve päivittää VAKE:n asiantuntijaroolin selkeyttämiseksi. Tästä keskustellaan muun muassa toimialan sisällä suunnittelun ja toteutuksen koordinointi -kokouksessa syyskuussa 2025. Muutoin yhteistyö on viime vuodesta parantunut ainakin kaavoitustarpeiden osalta.

Hyvinvointialueen kiinteistö- ja asemakaavoitustarpeita palvelevat yhteistyöryhmät ovat seuraavat:

Vantaan kaupungin ja VAKEHYVAN kiinteistöjen ja maankäytön hankeyhteistyön työryhmät

1. VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin hankeyhteistyöryhmä

- Palveluverkkosuunnittelun ja hankkeiden yhteensovittaminen
- VAKEHYVA:n eri palveluiden tilatarpeet tulevaisuudessa
- Väestökehitys ja asuntorakentaminen Vantaalla
- Suuremmat tilamuutoshankkeet
- Toimeksiaannot valmisteluryhmille
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: kiinteistöjohtaja (pj), kiinteistökehityspäällikkö (vpj), toimitilapäällikkö, asemakaavapäällikkö, vuokrauspäällikkö, asumisen erityisasiantuntija (siht.), erityisasiantuntija (kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu)?
 - VAKEHYVA: kuusi toimialajohtajaa (konsernipalvelut, vanhusten palvelut, terveydenhuolto, pelastuslaitos, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelut), tilakeskuspäällikkö

VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin ylimmän johdon yhteistyöryhmä

Teemakohtaiset ryhmät

Organisoituvat poikkihallinnollisesti

Teemoina esimerkiksi:

- Asunnottomuuden vähentäminen ja poistaminen
- Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy
- Ikäystävällinen asuminen
- Asumisneuvonta

2. Uudishankkeet-valmisteluryhmä

- Uusille hankkeille sijaintien valmistelu
- Kaavoitushankkeiden valmistelu
- Tontinluovutuksen ja tonttikilpailujen valmistelu
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: asemakaavapäällikkö (pj), asumisen erityisasiantuntija (siht.) ja tarvittaessa osallistuu aluearkkitehteja tai muita asiantuntijoita
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, hankekehitysasiantuntija

3. Toimitilat-valmisteluryhmä

- Kaupungin omistamien tilojen vuokrasopimuksiin liittyvät asiat
- Kaupungin omistamien tilojen remontti- ja muutostarpeet
- Kaupungin sote-kiinteistöjen myynti, aikataulu ja vaikutus VAKEHYVA:aan
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: toimitilapäällikkö (pj), vuokrauspäällikkö, alueisännöitsijä (siht.)
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, kaksi alueisännöitsijää, tekninen päällikkö, vuokrauspäällikkö

Sitova tavoite 18.1. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030

Sitovan tavoitteen 18.1 toteutumisesta vastaa kaupunkiympäristön toimiala. Tarkastuslautakunnan tavoitteeseen kiinnittämä huomio liittyi ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen. Arvojen puuttuminen johtui siitä, että kokonaispäästöjen toteutumaa vuoden 2024 osalta ei tilinpäätöshetkellä pystytty vielä arvioimaan, sillä päästötiedot saatiin vasta kesäkuun alussa.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkonien, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt. Seuranta Resurssiviisauden tiekartan kokonaispäästöjen ja hiilibudjetin yhteydessä. Edellisen vuoden päästötieto saadaan kesäkuun alussa.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa kokonaispäästötavoite 609 kilotonnia hiilidioksidiekvivalenttia (CO₂-ekv) eli eri kasvihuonekaasujen yhteismitallistettu ilmasto lämmittävä vaikutus. Kokonaispäästöjen toteuma vuoden 2024 osalta oli 790 kt. Kasvihuonekaasupäästöt olivat laskeneet 27 prosenttia. Hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen osalta kokonaispäästöt eivät vähenny tavoiteltua tahtia. Näin ollen sitova tavoite 18.1 toteutui vain osittain.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2024 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2024 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti Vantaan joukkoliikennettä, Vantaan ratikkahanketta sekä sään ääri-ilmiöihin varautumista ja sopeutumista.

Vantaan joukkoliikenne

Vantaan joukkoliikenteen käyttö on palautunut erinomaisesti koronapandemian aiheuttamasta pudotuksesta. Joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, mutta esimerkiksi linjasto- ja liikennöintisuunnitelmia tehdään yhteistyössä kaupungin joukkoliikenneasiantuntijoiden sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa. HSL:n vastuulle kuuluvan suunnittelun lisäksi joukkoliikenteen houkuttelevuuteen ja käyttöön vaikuttavat merkittävästi maankäytön ratkaisut, jotka voivat sekä tukea että heikentää houkuttelevan ja kustannustehokkaan joukkoliikenteen järjestämistä.

Vantaalla maankäytön sijoittaminen pääosin jo hyvään joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi tuo uusia asukkaita jo valmiiksi hyvin palvelevan joukkoliikenteen varteen. Myös kaupungin vastuulla oleva joukkoliikenteen infran hyvä laatu, esimerkiksi pysäkkien valaistut katokset ja ajantasainen informaatio, pitävät yllä positiivista mielikuvaa joukkoliikenteestä. Sujuvuutta parantavat toimenpiteet paitsi lyhentävät matkustajien matka-aikoja, tuovat myös säästöjä liikennöintikustannuksiin.

Lähivuosien haasteina joukkoliikenteen osalta ovat monet rakennus- ja korjaushankkeet, jotka aiheuttavat lisäkustannuksia kaupungille sekä heikentävät matkustuskokemusta pidentyneiden matka-aikojen takia. Näistä merkittävimpinä vantaalaisten kannalta ovat Vantaan ratikan rakennustyöt sekä seudullisen liikenteen osalta Kehäradan junaliikenteen katkaisevat remontit sekä Junatien metrosillan uusimisen aiheuttama metroliikenteen katkeaminen Kulosaaren ja Hakaniemen välillä.

Merkittäviä haasteita joukkoliikenteen käytön kasvulle voivat aiheuttaa lippujen hintojen suuret korotukset. Lisäksi Vantaan sisälle sijoittuva B- ja C-vyöhykkeiden raja on Vantaan kannalta ongelmallinen, minkä muuttamista Vantaa haluaa selvitetävän.

HSL:n joukkoliikenteen suunnitteluohjeen päivitystä ollaan aloittamassa vielä tänä vuonna, ja siinä yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa tavoitteellinen palvelutaso ja kävelymatkat pysäkeille. Edellinen suunnitteluohje on vuodelta 2016, ja sen jälkeen Vantaalla on tapahtunut paljon muutoksia. Erityisesti Vantaan ratikka tuo liikennöintialueellaan merkittävän muutoksen aiempaan suunnitteluohjeeseen nähden.

Yhteistyö Vantaan ja HSL:n välillä on ollut aktiivista ja toimivaa, mutta HSL:n keräämän tutkimustiedon saaminen kaupungille täysimääräisesti hyödynnettäväksi vaatii vielä kehittämistä. Vantaan kaupungilta valmistui opinnäytetyönä toukokuussa 2025 liikkumistutkimusten tiedon hyödyntämisestä selvitys, jonka pohjalta on tarkoitus jatkaa myös HSL:n kanssa keskustelua.

Vantaan ratikkahanke

Vantaan Ratikka on päätetty toteuttaa allianssimallilla, jota on käytetty lähes kaikissa viime vuosina toteutetuissa isoissa raitiotiehankkeissa. Suuruutensa vuoksi Vantaan Ratikka on jaettu kahteen allianssiin, jotka toteuttavat parhaillaan kehitysvaihetta tavoitteenaan saada toteutusvaihe aloitettua loka-marraskuussa 2025. Kehitysvaiheessa hankkeen suunnitelmia ja sisältöä tarkennetaan sillä tavoin, että hanke saadaan toteutettua annetussa kustannusraamissa.

Allianssin kaupallinen malli ohjaa tehokkaasti kustannusarviossa pysymiseen, kun sopimuksen mukaisen tavoitehinnan alittamisesta saatava hyöty jaetaan palveluntuottajien ja tilaajan kesken.

Säännönmukainen riskienhallinta on oleellinen osa kehitysvaiheen työtä ja kustannusarvion laskemista. Allianssisopimuksen mukaisesti tilaaja ja palveluntuottaja vastaavat yhdessä myös suuresta osasta sellaisia riskejä, jotka tavanomaisessa urakassa jäävät pelkästään tilaajalle.

Aikataulussa pysymiseen kannustaa se, että lyhentynyt rakentamisaika jo itsessään säästää kustannuksia, kun rakentamisen aikasidonnaiset yleiskustannukset pienenevät. Ratikan tavoitteena on, että ratikkalinja valmistuu koeajoliikenteeseen vuonna 2029. Tämän varmistamiseksi Tikkurilan tunnelin valmistelevia töitä on jo aloitettu, koska nämä työt joudutaan tekemään täysin pääradan junaliikenteen ehdoilla.

Viestintä ja vuorovaikutus

Vantaan ratikka -hankkeelle on laadittu viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, joka määrittelee eri kohderyhmät sekä kanavat, joilla ratikan rakentamisesta kerrotaan ja mistä saa tietoa. Viestintäsuunnitelman osa on kriisiviestintäsuunnitelma. Viestinnän henkilöresursseja on käytössä kolme henkilötyövuotta sekä kaupungin vuorovaikutussuunnittelija.

Hankkeella on ollut käytössä jo vuosia lukuisia viestintäkanavia. Verkkosivujen lisäksi hanke kertoo ajankohtaisista asioista sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram, LinkedIn) sekä uutiskirjeessä. Hanke julkaisee tärkeimmistä tapahtumista myös mediatiedotteita, joita julkaistaan Vantaan kaupungin tiedotejakelun kautta. Rakennushanke tekee töistä lähialueelle työmaatiedotteita, joita jaetaan sähköpostilla isännöitsijöiden kautta sekä lähimpiin taloihin paperisina tiedotteina. Tapaamme asukkaita järjestämällä säännöllisesti tilaisuuksia ja osallistumalla muun muassa kaupunginosatapahtumiin. Infoja ja tiedotteita on tulossa erityisesti ennen rakentamisen aloitusta.

Kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle ratikkahanke on pitänyt säännöllisesti iltakoulujen yhteydessä briiffejä, joissa hankkeesta on kerrottu. Näitä esityksiä on tarkoitus jatkaa hankkeen edetessä.

Vantaan Ratikan hankesuunnitelman sisältöä joudutaan kustannussyistä muuttamaan aiemmin päätetystä sen verran laajalti, että hankesuunnitelma tarkistetaan ja viedään vielä syksyn aikana kaupunginvaltuuston arvioitavaksi.

[Julkinen linkki viestintäsuunnitelmaan](#)

Sään ääri-ilmiöihin varautuminen ja sopeutuminen

Vantaan resurssiviisauden tiekartan meneillään olevassa päivitystyössä korostuu entistä enemmän ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen. Tiekarttaan luonnostellaan oma teema ilmastokestävyyden ja varautumisen tavoitteille, jotka kattavat muun muassa tulvat, rankkasateet, kuumuuden ja kuivuuden. Toimenpiteet määritellään tiekartan valmistuttua keväällä 2026.

Sään ääri-ilmiöiden riskeihin kiinnitetään huomiota maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa yleiskaavasta lähtien. Tulvariskialueille on määritelty rajat, jotka huomioidaan asemakaavoituksessa, jotta riskialueille ei rakenneta. Asemakaavoituksessa tarkistetaan myös vihertehokkuuden toteutuminen, jolla taataan kasvillisuuden peittämän ja sadevettä läpäisevän pinnan määrä tontilla. On havaittu, että vihertehokkuutta koskevia vaatimuksia tulee kehittää, jotta ne huomioivat paremmin tulevat ilmasto-olosuhteet.

Vantaan hulevesiohjelma päivitettiin vuonna 2023, ja sen toimenpiteitä toteutetaan jatkuvasti eri palvelualueilla. Tarkastuslautakunnan raportissa mainitun korjausvelan kasvun pysäyttäminen on tärkeää, mutta mahdollisuudet riippuvat paljon kunnan taloustilanteesta. Tulvariskipaikkoja parannetaan resurssien sallimassa kiireellisyysjärjestyksessä, esimerkkinä talvella 2024–2025 kunnostettiin Vaaralan hulevesitunneli ja Kormuniitynojan uomaan asuinalueen tulvariskin vähentämiseksi.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien tulvariskien tunnistamiseksi ja tilanteen ennakoinniseksi tarvittaisiin nykyistä enemmän resursseja. Ääritilanteissa kaupunki nojaa pelastuslaitoksen ja HSY:n kalustoon sekä päivystysresursseihin. Kaupungin hulevesijärjestelmän kunnossapito on pitkälti reaktiivista eikä ennakointia.

Hulevesiohjelman mukaan hulevesiasioista tiedotetaan kuntalaisia, ja tässä on tunnistettu parantamisen varaa. Tiedottamiseen on syytä panostaa. Viestintää pyritään tekemään jatkossa suunnitelmallisemmin ja säännöllisemmin resurssien salliessa ja myös yhteistyössä HSY:n kanssa. Mahdollisia uusia viestintätapoja voisivat olla esimerkiksi vantaa.fi -alustalla julkaistut ääritilanteisiin varautumisesta kertovat jutut sekä alueelliset uutiskirjeet. Kohdistettuna viestintänä kiinteistönomistajille lähetetään postitse tiedote kiinteistöjen vastuusta ojien ja muiden hulevesirakenteiden kunnossapidossa alueilla, joilla on havaittu hulevesihaittoja.

Kaupunkiympäristön toimialalla selvitettiin keväällä 2025 sopeutumisen toimenpiteiden nykytilaa työpajoissa, joissa käsiteltiin ilmastonmuutoksen riskejä ja vaaratekijöitä yksikkökohtaisesti. Keskeisimmäksi tarpeeksi nousi hulevesiä imeyttävän ja ympäristöä viilentävän viherrakenteen vahvistaminen ja resurssien lisääminen.

Katupuiden elinvoimaisuuden ja pitkäikäisyyden merkitys tiivistyvän kaupungin lämpösaarekeilmiön hillinnässä, varjostuksessa ja veden pidätyksessä on tunnistettu, ja tätä varten on perustettu katupuutyöryhmä, joka laati Vantaan katupuulinjaukset kesällä 2025.

Yhteistyö pääkaupunkiseudun kuntien välillä on tiivistä muun muassa HSY:n sopeutumisen asiantuntijaverkostossa ja yhteishankkeissa. ARVO-hankkeessa edistetään viherrakenteen säilyttämistä ja kehitetään vihertehokkuuslaskuria ekosysteemipalvelujen (mm. hulevesien hallinta ja pienilmaston säätely) mittaamiseen. Hanke päättyy vuoden 2025 lopussa.

Vantaa osallistuu syksyllä 2025 alkavaan Ilmatieteenlaitoksen hankkeeseen, jossa tuotetaan tarkkaa ilmastotietoa kaupunkisuunnittelun tueksi jo tapahtuneista muutoksista sekä arvioidaan tulevia muutoksia. Hankkeessa arvioidaan myös eri sopeutumistoimien taloudellisia vaikutuksia, kuten kaupunkirakenteen tiivistämisen ja vihreyden lisäämisen hyötyjä verrattuna tilanteeseen, jossa toimenpiteitä ei tehdä.

Vantaa on mukana myös HSY:n sopeutumiseen keskittyvässä Climate-hankkeen yhteistyöryhmässä.

Kaupunkiympäristön toimialan henkilöstöä pyritään pitämään ajan tasalla ilmastonmuutokseen sopeutumisesta. Huleveteen liittyviä paikkatietoaineistoja on julkaistu kaupungin sisäiseen karttapalveluun sekä HSY:n SeutuRuutuun. Osana resurssiviisauden tiekartan koulutusten sarjaa vuonna 2024 pidettiin seminaari, jossa käsiteltiin muun muassa kaupunkivihreän merkitystä, hulevesien hallintaa ja kaupungin toimitilojen varautumista sään ääri-ilmiöihin. Myös ARVO-hankkeessa on järjestetty seminaareja sopeutumisesta vuosina 2024 ja 2025.